

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Emilio Ibinagagoitia Zabala

*Bermeo,
Bizkaia
(1928-2014)*

Aurkibidea

Biografia

[Arane](#) auzoko [Kasakane](#) baserriko semea. Aita [San Migele](#) auzokoa zuen eta ama bakiotarra. 5 neba-arrebatatik laugarrena izan zen. Umetan Matxitxakoko eskolan ikasi zuen. Gerra garaian, etxea utzi behar izan zuten eta Bermeoko ospitale psikiatrikoan egon ziren 8 egunez, bere anaia bertan jaio zen: bitartean, beraien etxea soldaduz beteta egon ziren. Etxe hutsik topatu zuten, ganadu barik; hala ere, auzokoan laguntzaz aurrera egin zuten. Baserriko eta basoko lanetan aritu izan da beti. [Mañu](#) auzoko [Jazinta Sasiain](#)egaz ezkondu eta [Mañugoiko](#)ra joan zen bizitzera. Bere emazteagaz batera egin genion elkarrizketa.

Zintak

BRM-112

- **Proiektua:** Bermeoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2012-05-24
- **Iraupena:** 76 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Goiria Mendiola, Nerea

Pasarteak

1. Aldaketak baserriko bizimoduan

- **Erref:** BRM-112/005
- **Iraupena:** 0:03:41. **Hasi:** 00:06:10. **Bukatu:** 00:09:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:

Baserriko lanetan erabiltzen diren tresnak asko aldatu dira. Ganadurekin eta goldarekin aritzen ziren. Laiak ere ezagutu ditu, horiek zelan erabiltzen diren azaltzen du. Basora ere joaten ziren Kortarako ota bila.

2. Basoko lanetan

- **Erref:** BRM-112/006
- **Iraupena:** 0:02:31. **Hasi:** 00:09:51. **Bukatu:** 00:12:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Basoko lanetan aritutakoa da Emilio. Lan gogorra da hori, klimak ez baitu askorik laguntzen beti. Pinua zen nagusi, eukaliptoia gerora nagusitu da, arinago hazten baita.

3. Gose zirenei jeneroa eman behar

- **Erref:** BRM-112/012
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:16:51. **Bukatu:** 00:18:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Arto eta indaba asko zuten etxean. Saltzeaz gain, asko oparitzea egokitu zitzairen, gerraostean gosea baitzen nagusi. Bermeotik jende asko joaten zen bertara eskean. Gerraostea tristeza izan zen. Arane inguruko basoetara jendea egur bila joaten zen Bermeoko kaleetatik.

4. Gerran, baserria utzi eta zoroetxera joan behar

- **Erref:** BRM-112/014
- **Iraupena:** 0:04:14. **Hasi:** 00:18:55. **Bukatu:** 00:23:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Osasun-zentroak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Gerra Zibilean, etxea utzi eta herri aldera joan ziren baserrietik. Bermeoko ospitalean, zoroetxean, egon ziren eta bertan jaio zen bere anaia. Beste bi anaia osabarenera joan ziren Bakiora. Beraien aitak brusa zuria aldean zuela zaintzen zituen gaixoak; horrelako uniformeagaz ikusita errespetua izaten zieten gaixoek. Zortzi egunetara etxera bueltatu ahal izan ziren.

5. Etxea hutsik aurkitu zuten gerran etxera bueltatzerakoan

- **Erref:** BRM-112/016
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:23:17. **Bukatu:** 00:25:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Gerra Zibilean, zortzi egunez etxetik kanpo egon ostean, inguruak apurtuta eta etxea ganadu barik aurkitu zuten. Auzoko etxe batera joaten ziren jatorduetan. Kua

6. Ezin eho eta errotara gaez joan behar

- **Erref:** BRM-112/018
- **Iraupena:** 0:02:31. **Hasi:** 00:26:47. **Bukatu:** 00:29:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:

<p>Gerra denboran errotak zarratu egin zituzten eta gaez joan behar izaten zuten ehotzera. Bakioraino joaten ziren bertako errotetara.</p>

7. Gerraostean, baserriko jeneroa entregatu behar

- **Erref:** BRM-112/019
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:29:18. **Bukatu:** 00:30:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Garia, artoa, patata... herrian entregatu behar izaten zuten gerraostean. Baserritarrak ez ziren beste ezertara dedikatzen eta beti zuten entregatzeko beste jenero.

8. Arraina baserriko jeneroaren truke

- **Erref:** BRM-112/023
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:32:35. **Bukatu:** 00:34:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera

Laburpena:

Kalera terrinkada-esne eraman eta terrinkada-arrain ekartzen zuten bueltan. Txitxarroak sikatu ostean erreta jaten zituzten freskotan barik. Ez zuten hozkailurik eta horrela kontserbatzen ziren. Txaparik ere ez zuten eta beheko suan egin behar izaten zuten dena.

9. Domeketa eta jaietako jatordu berezia

- **Erref:** BRM-112/025
- **Iraupena:** 0:03:08. **Hasi:** 00:36:00. **Bukatu:** 00:39:08

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Umetan ez zuten jatekorik botatzen faltan, ez baitzuten pentsatzen ezer hoberik egon zitekeenik. Jazintaren etxean sarritan jaten zuten txokolatea, Emiliorenean domeketan-edo bakarrik. Domeketako jatordua berezia izaten zen, oiloa-edo. Mañun Karmen egunez eta Bermeon Andra Mari egunez ere jatordu bereziak egiten zituzten. Postrea arroz-esnea eta putxa (gatzatua) izaten zen.

10. Putxa zelan egin

- **Erref:** BRM-112/026
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:39:08. **Bukatu:** 00:40:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak

Laburpena:

Putxa (gatzatua) behiaren esneagaz egiten zuten. Putxa zelan egiten zuten azaltzen du.

11. Mañuko berbeta desberdina da

- **Erref:** BRM-112/028
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:40:39. **Bukatu:** 00:42:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Mañun eta Bermeoko beste auzoetan eta herrian bertan ez da hizkera berbera egiten.

12. Emilio Matxitxakoko eskolara

- **Erref:** BRM-112/030
- **Iraupena:** 0:03:09. **Hasi:** 00:44:55. **Bukatu:** 00:48:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Eskolan ikasi zuten erdara apur bat. Jazinta Mañuko eskolan ibili zen eta Emilio Matxitxakokoan. Matxitxakoko eskola urrun egon arren, bertara joaten ziren Emilioren etxeokak baso artetik eta euria egiten zuenean zakua buruan jarrita. San Pelaio auzokoak ere bertara edo Bakiora joaten ziren. Neskak eta mutilak batera egoten ziren maistra bakarragaz.

13. Mañuko eskola; Matxitxakoko eskolako eguerdiak

- **Erref:** BRM-112/032
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:49:02. **Bukatu:** 00:50:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Mañuko eskolan sarri aldatzen zituzten maisu-maistrak. Inguruetako umeak etortzen ziren bertora, 40 umetik gora. Matxitxakoko eskolan ibili zen Emilio eta bertan egiten zuten eguerdia denek batera.

14. Eskolako zigorrak

- **Erref:** BRM-112/033
- **Iraupena:** 0:01:56. **Hasi:** 00:50:43. **Bukatu:** 00:52:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak

Laburpena:

Maistrak ez ziren denen gustukoak izaten, bakoitzaren jarreraren arabera. Eskuetan liburuak eutsiz edo erregela handi batez atzamar puntetan edo buruan jotzen zituzten zigor modura. Emiliok-eta maistrari adarra jotzen zien. Oraingo umeak baino formalagoak ziren, hezkuntza hobea jaso zuten-eta.

15. Eskolako olgetak eta bandera

- **Erref:** BRM-112/034
- **Iraupena:** 0:03:36. **Hasi:** 00:52:39. **Bukatu:** 00:56:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

<p>Eskola garaiko olgetak: erbi-erbike (erbiak atrapatzen) basorik baso... Goizetan eskolan Francoren bandera altxatu behar izaten zuten eskolan eta Cara al Sol abestu. Ez zuten ezelako jostailurik, baina txirritxolagaz aroa egiten zuten.</p>

16. Abarkak eta galtzerdiak etxean egindakoak

- **Erref:** BRM-112/036
- **Iraupena:** 0:02:49. **Hasi:** 00:56:57. **Bukatu:** 00:59:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak
- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Erregetan zapatak hutsik izan zituzten, nahiz eta pentsatu zer edo zer utziko zutela. Galtzerdi batzuekin konformatzen ziren. Galtzerdiak ere etxean egiten zituzten artileagaz. Jazintak haria eta galtzerdia zelan egiten den azaltzen du. Abarkak ere larruagaz egiten zituzten etxean, laban egitea erraza zen oinetako horiekin; hala ere, ez zuten pentsatzen hoberik egon ziteenik.

17. Abarka egiteko prozesua pausuz pausu

- **Erref:** BRM-112/037
- **Iraupena:** 0:02:48. **Hasi:** 00:59:46. **Bukatu:** 01:02:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak
- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak

Laburpena:

Behia hilez gero, ermandadean aprobetxatzen zuten larrua sikatu ostean. Ez zen landu beharrik, lisu-lisu egoten zen-eta. Sikatu ostean, neurrira ebakitzen eta josten egiten zen. Puntxeta, abarka untzea (iltzea) zen, harekin amarratzen ziren zuloak uhalagaz. Abarketak normalean erosi egiten zituzten. Beranduago gomazko abarkak erabiltzen hasi ziren, larruzkoak baztertuz.

18. Okela gatzetan gorde eta garbitasunak errekan

- **Erref:** BRM-112/040
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 01:04:30. **Bukatu:** 01:05:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Okela salmoatan jartzen zuten gazta botata uretan. Hozkailu barik horrela kontserbatzen zen. Txerria ere gatzetan gordetzen zuten. Urik ere ez zuten eta putzura joaten ziren arropak garbitzera. Erreketan bakoitzak bere losak izaten zituen.

19. Negu gogorak

- **Erref:** BRM-112/041
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 01:05:46. **Bukatu:** 01:07:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Neguak oso gogorak izaten ziren, elurte handiak ezagutu dituzte. Mañu auzotik Bermeora astoz joaten ziren esnea saltzen, eta metro bateko elurragaz astoa ezinean joaten zen.

20. Gari-txolekin argiztatu

- **Erref:** BRM-112/042
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 01:07:28. **Bukatu:** 01:09:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Argi barik karburua eta gari-txolak ziren nagusi. Gari-txolek metro beteko luzera izaten zuten, bat bukatu ostean beste bat isiotzen zuten; sarritan, gari-txolekin goizeko lehen mezara joaten ziren ilunetan.

21. Kurtsulua eta farola korta argiztatzeko

- **Erref:** BRM-112/043
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 01:09:16. **Bukatu:** 01:10:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Kortan argia egiteko, farola erabiltzen zuten su hartu ez zezan. Olioagaz pizten zen kurtsulua (kruselua, argiontzia) ere erabiltzen zuten.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-03-28

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com